

Извештај

за финансирање на програмски активности на здруженија и фондации
од Владата на Република Северна Македонија, органите на државна
управа и единиците на локална самоуправа во 2022 година

1. ВОВЕД

Цел на Стратегијата на Владата на Република Северна Македонија за соработка со и развој на граѓанското општество 2022-2024 е обезбедување на поттикнувачка и одржлива околина во која функционира и се развива граѓанското општество што овозможува динамични, независни, активни и одржливи граѓански организации коишто придонесуваат во зајакнување на демократското управување, ги рефлектираат интересите и потребите на граѓаните и се вклучуваат во структурен дијалог за унапредување на општеството. Еден од приоритетите на оваа стратегија е унапредување на системот на државно финансирање на граѓанските организации.

Финансирањето на граѓанските организации од Буџетот на Република Северна Македонија уредено е во Законот за здруженија и фондации и во Законот за игрите на среќа и за забавните игри. Други закони во кои е дадена можноста за финансиска поддршка на граѓанските организации се: Законот за животната средина, Законот за културата, Законот за спортот, Законот за заштита на потрошувачите, Законот за социјалната заштита, Законот за инвалидски организации, Законот за Црвениот крст на Република Македонија, Законот за јавно здравје, Законот за заштита и спасување, Законот за правата на заедниците кои се помалку од 20% од населението во Република Северна Македонија и др. Средствата од Буџетот наменети за финансирање на активности на граѓанските организации се предвидени во буџетската ставка 463-Трансфери до невладини организации, меѓутоа класификацијата на расходи каде е содржано расчленувањето на 463, содржи потставки преку кои се поддржани и политички партии, месни заедници, спортски федерации итн. Буџетската ставка 463 не е единствената преку која се поддржани граѓанските организации. Одредени органи на државната управа распределуваат средства преку ставката 464-Разни трансфери, но анализата на трошењето на овие средства е отежната поради отсуство на јавно објавени податоци.

Извештајот за финансирање на програмски активности на здруженија и фондации од Владата на Република Северна Македонија, органите на државна управа и единиците на локална самоуправа во 2022 година е подготвен врз основа на писмени известувања од органите на државна управа и единиците на локална самоуправа. Извештајот не содржи податоци за Министерството за надворешни работи, Агенцијата за финансиска поддршка на земјоделството и руралниот развој, Фондот за иновации и технолошки развој, Град Скопје и 8 општини: Боговиње, Липково, Маврово и Ростуше, Росоман, Сарај, Сопиште, Чаир и Шуто Оризари, кои не одговорија на барањето на Генералниот секретаријат на Владата од 24.2.2023 година.

Согласно добиените известувања, во 2022 година доделени се вкупно 994.454.416 денари финансиска поддршка за 2.550 проекти/програми на здруженија и фондации, што претставува 7,93% од вкупните приходи на граѓанските организации во 2022 година¹. 62,8% од средствата (624.186.830 денари) се доделени по пат на јавен оглас, а 37,2% (370.267.586 денари) се доделени во постапка без јавен оглас.

Од вкупно доделените средства, 700.248.608 денари (70,42%) се доделени од централниот буџет, како финансиска поддршка за 732 проекти/програми на здруженија и фондации, а 294.205.808 денари (29,58%) се доделени од буџетот на единиците на локална самоуправа (без Градот Скопје и 8 општини што не доставија известувања) како финансиска поддршка за 1.818 проекти/програми на здруженија и фондации.

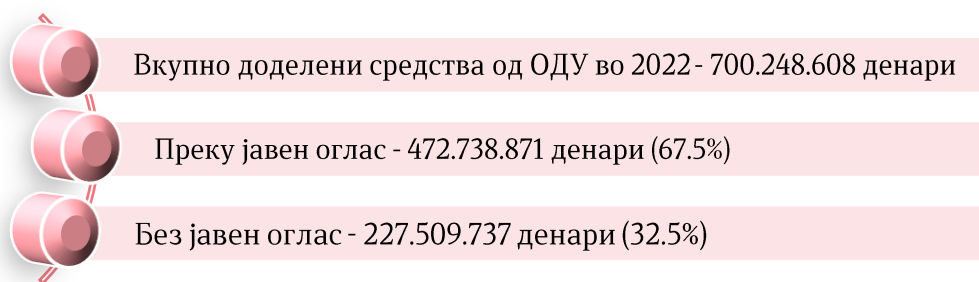
¹ Согласно Отворените податоци на Централен регистар на Република Северна Македонија- Статистички билтен (проверено на 25.5.2023 година на <https://www.crm.com.mk/mk/otvoreni-podatotsi/statistichki-bilten?t=1&v=0&y=2022&ortg=14>) субјектите регистрирани во организационен облик 10.0 Општествени организации, фондации и здруженија на граѓани, во 2022 година оствариле вкупно приходи од 12.538.935.888 денари

2. Финансиска поддршка на здруженија и фондации во 2022 година од Владата и органите на државна управа

Во 2022 година финансиска поддршка на здруженија и фондации на централно ниво доделиле: Владата на Република Северна Македонија, Министерство за одбрана, Министерство за правда, Министерство за политички систем и односи меѓу заедниците, Министерство за економија, Министерство за здравство, Министерство за труд и социјална политика, Министерство за локална самоуправа, Министерство за култура, Министерство за животна средина и просторно планирање, Агенција за млади и спорт, Агенција за остварување на правата на заедниците и Фонд на пензиското и инвалидското осигурување на Северна Македонија.

Во буџетот на останатите органи на државната управа и други органи и организации што имаат јавни овластувања, како што се: Министерство за внатрешни работи, Министерство за финансии, Министерство за земјоделство, шумарство и водостопанство, Министерство за образование и наука, Министерство за информатичко општество и администрација, Министерство за транспорт и врски, Секретаријат за европски прашања, Национална агенција за европски образовни програми и мобилност и Дирекција за заштита и спасување не биле предвидени средства за финансирање на програмски активности на здруженија и фондации.

Во 2022 година од страна на Владата на Република Северна Македонија, органите на државната управа и други органи и организации што имаат јавни овластувања доделени се вкупно 700.248.608 денари финансиска поддршка за 732 проекти/програми на здруженија и фондации, од кои 472.738.871 денари се доделени по пат на јавен оглас, а 227.509.737 денари се доделени во постапка без јавен оглас.

При утврдување на приоритетите за финансирање дел од институциите, меѓу кои: Министерство за правда, Министерство за политички систем и односи меѓу заедниците, Министерство за економија, Министерство за култура, Министерство за животна средина и просторно планирање и Агенција за млади и спорт извршиле консултации со граѓанските организации. Министерството за политички систем и односи меѓу заедниците формираше работна група за изработка на Програмата во која учествуваа два члена од Советот за соработка меѓу Владата и граѓанското

општество. Министерството за економија спроведе консултации согласно Законот за заштита на потрошувачи, каде се пропишани активностите на здруженијата за заштита на потрошувачите и основот за усвојување на Националната програма за заштита на потрошувачите, Министерството за култура за секоја дејност од областа на културата има посебни апликации со специфични критериуми за кои се спроведени консултации со граѓанските организации, додека Министерството за животна средина и просторно планирање во соработка со НВО Македонски зелен центар секоја година организира годишна средба со граѓанските организации.

Во однос на транспарентноста, во составот на комисиите за евалуација на предлог-проекти во институциите, со исклучок за Министерството за култура, не учествувале претставници на граѓанските организации, меѓутоа одлуките за распределба на средства се транспарентни кај речиси сите институции кои имаат доделено средства во 2022 година и истите се јавно достапни на нивните веб-локации.

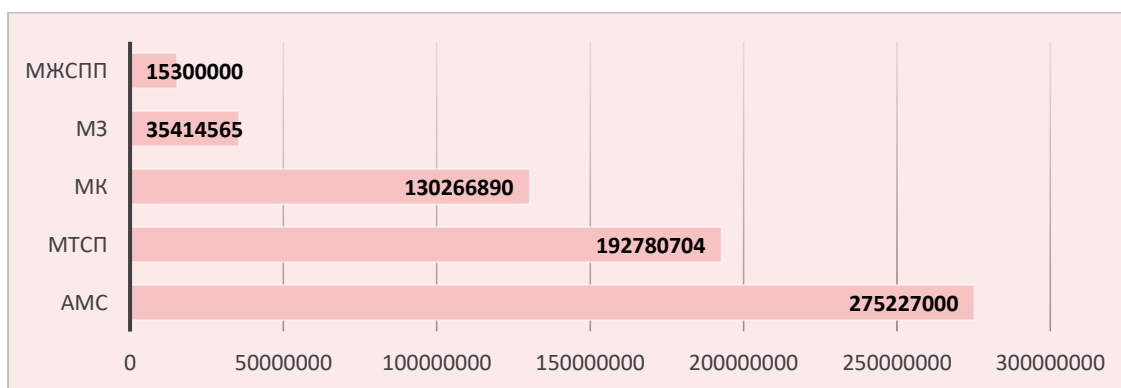
Кај сите органи на државната управа, корисниците на средства согласно договорите за реализација на проектите се обврзани да доставуваат годишен наративен и финансиски извештај, со детални податоци за реализација на активностите наведени во проектите, како и докази за наменска искористеност на средствата.

Табела 1: Преглед на доделена финансиска поддршка на здруженија и фондации на централно ниво за 2022 година

Институција	Вкупно доделени средства	Број на финансирани организации	Доделени средства по пат на јавен оглас	Доделени средства без јавен оглас
Влада на Република Северна Македонија	15.000.000	1	/	15.000.000
Министерство за одбрана	2.150.000	2	/	2.150.000
Министерство за правда	1.050.000	7	1.050.000	/
Министерство за политички систем и односи меѓу заедниците	14.528.000	32	14.528.000	/
Министерство за економија	2.000.000	6	2.000.000	/
Министерство за здравство	35.414.565	15	24.719.565	10.695.000
Министерство за труд и социјална политика	192.780.704	32	192.780.704	/
Министерство за локална самоуправа	14.493.712	4	14.493.712	/

Министерство за култура	130.266.890	441	130.266.890	/
Министерство за животна средина и просторно планирање	15.300.000	63	15.300.000	/
Агенција за млади и спорт	275.227.000	117	75.600.000	199.627.000
Агенција за остварување на правата на заедниците	2.000.000	11	2.000.000	/
Фонд на пензиското и инвалидското осигурување на Северна Македонија	37.737	1	/	37.737
Вкупно	700.248.608	732	472.738.871	227.509.737

Графикон 1: 5 најголеми даватели на финансиска поддршка на здруженија и фондации на централно ниво во 2022 година

Владата на Република Северна Македонија, со одлука од 9.12.2022 година, одобри средства во износ од 15.000.000 денари на Црвен крст на Република Северна Македонија, како финансиска помош за делување при итни состојби. Во Буџетот за 2023 година не се предвидени средства во ставката 463-Трансфери до невладини организации.

Министерството за одбрана, согласно член 132 од Законот за одбрана, во 2022 година доделило 2.150.000 денари на Организацијата на резервни офицери на Република Северна Македонија, за реализација на програмски активности за обука на резервни офицери и подофицери и за одбележување на 70 години од нејзиното основање. Во Буџетот за 2023 година на ова министерство предвидени се 2.600.000 денари за финансиска поддршка на Организацијата на резервни офицери на Република Северна Македонија и Здружението Клуб на Генерали.

Министерството за правда, согласно член 11 од Законот за бесплатна правна помош, распиша јавен оглас бр.11-581/2 од 25.2.2022 година за доделување финансиски средства за давање на примарна правна помош од страна на овластени здруженија и клиници, при што со решение за избор беа доделени 1.050.000 денари на 7 здруженија.

Министерството за политички систем и односи меѓу заедниците во 2022 година, по пат на јавен оглас, додели 14.528.000 на 32 здруженија. Одлуката за распределба на средствата од Буџетот на Република Северна Македонија за 2022 година наменети за финансирање на програмските активности на здруженија и фондации („Службен весник на РСМ“ бр. 273/22) е донесена од Владата на Република Северна Македонија согласно Програмата за финансирање на програмските активности на здруженијата и фондациите за 2022 година („Службен весник на РСМ“ бр. 217/22 и 273/22). Критериумите и постапката за избор на здруженијата и фондациите беа во согласност Одлуката за критериумите и начинот на распределба и користење на средства за финансирање на програмските активности на здруженија и фондации од Буџетот на Република Северна Македонија („Службен весник на РСМ“ бр.210/22) и Правилникот за работа на Комисијата за распределба на финансиски средства наменети за финансирање на програмски активности на здруженија и фондации од буџетот на Министерството за политички систем и односи меѓу заедниците бр.02-1123/1 од 18.11.2022 година. Во составот на Комисијата за евалуација на предлог-проектите не учествуваа претставници на граѓанските организации, иако Министерството упати барање за номинација до Советот за соработка меѓу Владата и граѓанското општество. Во Буџетот за 2023 година на ова министерство предвидени се 20.000.000 денари за финансиска поддршка на здруженија и фондации.

Министерството за економија во 2022 година, по пат на јавен оглас, додели 2.000.000 денари за реализација на програма (проект) на 6 здруженија за заштита на потрошувачите, согласно Програмата за заштита на потрошувачите за периодот 2021-2022 година („Службен весник на РСМ“ бр.12/2021). Огласите за финансиска поддршка беа објавени во два печатени дневни весници и веб-локацијата на министерството. Формирана е Комисија за доделување на финансиски средства која ги разгледува понудите, а постапката за избор се врши согласно правото на учество, содржината на понудата, критериумите за избор и начинот на доставување на понудите објавени во Јавниот оглас. Во Буџетот за 2023 година на ова министерство не се планирани средства за финансирање на програмски активности на здруженија и фондации.

Министерството за здравство во 2022 година додели вкупно 35.414.565,00 денари, од кои 24.719.565 денари по пат на јавен оглас на 14 здруженија, согласно Програмата за заштита на населението од ХИВ („Службен весник на РСМ“ бр.33/22) и 10.695.000 денари без јавен оглас, на Црвен крст на Република Северна Македонија. Приоритетите за финансирање, објавувањето на јавниот оглас и начинот на распределба на средствата од Програмата за заштита на населението од ХИВ ги одредува Националната комисија за заштита од ХИВ, во која членуваат

здруженија и претставници на државни институции. Во Буџетот за 2023 година на ова министерство предвидени се 14.569.000 денари за финансиска поддршка на здруженија и фондации.

Министерство за локална самоуправа во 2022 година доделило 14.493.712 денари на 4 граѓански организации, согласно Законот за рамномерен регионален развој, планирани во раздел 191.01, потпрограма ОА-Рамномерен регионален развој, ставка 464-Разни трансфери, за намалување на диспаритетите меѓу и во рамките на планските региони и зголемување на регионалната конкурентност. За реализација на оваа буџетска програма биле предвидени 95.300.000 денари со кои се финансирани вкупно 14 проекти, но само 4 од нив се имплементираат од граѓански организации. По објавен јавен оглас, проектите ги оценува комисија во која членуваат претставници од Министерството за локална самоуправа, Бирото за регионален развој, Министерството за финансии и двајца надворешни експерти.

Министерството за труд и социјална политика во 2022 година, по пат на јавен оглас, доделило вкупно 192.780.704 денари финансиска поддршка на здруженија и фондации. Согласно Законот за социјална заштита, врз основа на јавен конкурс објавен во декември 2021 година во два дневни весници, за доделување на средства за давање на социјални услуги од лиценцирани даватели за 2022 година, од програмата 46, ставка 463-трансфери за даватели на социјални услуги исплатени се вкупно 124.205.732 денари за 19 управни договори. Согласно Законот за игрите на среќа и за забавните игри и Програмата за финансирање на програмските активности на националните инвалидски организации, нивните здруженија и нивната асоцијација, на здруженијата за борба против семејно насилство и на Црвениот крст на Република Северна Македонија од приходите од игри на среќа и забавни игри во 2022 година („Службен весник на РСМ“ бр27/22), преку јавен повик, министерството доделило вкупно 68.574.972 денари од програмата 10-администрација, ставка 463-трансфери до невладини организации.

Министерството за култура во 2022 година, доделило вкупно 130.266.890 денари преку јавен оглас на 441 здруженија од различни области и тоа: билатерална соработка: 36 проекти, со вкупно 9.804.583 денари; мултилатерална соработка: 17 проекти, со вкупно 1.905.168 денари; културно-информативни центри во странство: 1 проект, со вкупно 160.000 денари; културно-информативни центри во Република Северна Македонија: 1 проект, со вкупно 360.000 денари; драмска дејност: 44 проекти, со вкупно 20.703.622 денари; музика: 92 проекти, со вкупно 48.960.500 денари; фолклор: 79 проекти со вкупно 19.978.484 денари; визуелни дејности: 48 проекти, со вкупно 4.757.950 денари; интердисциплинарни дејности: 42 проекти, со вкупно 13.875.000 денари; заштита на недвижното културно наследство и аудиовизуелните добра - други корисници: 11 проекти, со вкупно 982.600 денари; издавачка дејност: 31 проект, со вкупно 4.520.983 денари и музејска дејност: 39 проекти, со вкупно 4.258.000 денари. Министерството за култура, еднаш годишно, во септември објавува Годишен конкурс за финансирање на програми и проекти од национален интерес во културата. За секоја дејност од областа на културата предвидена е посебна апликација со критериуми специфични за дејноста и за нив

се спроведени консултации со граѓанските организации. Постапката за избор на проекти ја вршат стручни комисии за секоја дејност одделно, формирани од министерот за култура, а во нив учествуваат и членови на граѓански организации. Проектите кои се селектирани од страна на стручни комисии како предлог-програма се доставуваат до министерот, а по потпишувањето на Годишната програма истата се објавува на www.kultura.gov.mk. Во објавата на Годишната програма стои дејноста за која е одобрен проектот, името на проектот, носителот на проектот и одобрената сума на финансиска поддршка.

Министерството за животна средина и просторно планирање, во 2022 година, врз основа на член 172 став 4 од Законот за животна средина, по пат на јавен оглас, додели вкупно 15.300.000 денари на 63 здруженија, согласно Програмата за инвестирање во животна средина за 2022 година („Службен весник на РСМ“ бр.33/22). Средствата наменети за финансирање на програмски активности на здруженија и фондации беа предвидени за: реализирање на проекти и активности за заштита на природата и биолошката разновидност во износ од 5.000.000 денари; реализирање на проекти и активности за подигање на јавната свест, едукација и обука во областа на животната средина во износ од 8.000.000 денари и поттикнување на образовни, истражувачки и развојни студии, програми и проекти за заштита и унапредување на животната средина и природата во износ од 7.000.000 денари.

Агенцијата за млади и спорт во 2022 година додели вкупно 275.227.000 денари. По пат на јавен оглас, доделени се вкупно 75.600.000 денари, од кои 5.900.000 денари се доделени преку Секторот Млади на 21 здружение, 60.000.000 денари се доделени преку Секторот Спорт на 48 национални спортски федерации, а 9.700.000 денари, преку буџетската ставка 464, се доделени на Федерацијата за училишен спорт. Објавувањето на огласите за финансиска поддршка се спроведува преку веб-локацијата на Агенцијата за млади и спорт, додека критериумите и постапката за избор се утврдени во Правилникот на Агенцијата за млади и спорт за определување постапка и утврдување критериуми за доделување средства за поддршка на проекти од областа на младите поврзани со реализација на Националната Стратегија за млади и годишната програма за работа на Сектор Млади. Агенцијата за млади и спорт, без јавен оглас, додели вкупно 199.627.000 денари, преку Сектор Спорт, на 47 национални спортски федерации, согласно член 79 став 2 и член 94 став 2 од Законот на игрите на среќа и забавните игри. Во Буџетот за 2023 година предвидени се 202.600.000,00 денари за финансиска поддршка на здруженија и национални спортски федерации.

Агенцијата за остварување на правата на заедниците, врз основа на член 25 од Законот за правата на заедниците кои се помалку од 20% од населението на Република Северна Македонија („Службен весник на РСМ“ бр.18/20), во 2022 година, по пат на јавен оглас, додели средства на 11 здруженија во вкупен износ од 2.000.000 денари. За користење на средствата од членот 25 од овој закон, Агенцијата распиша јавен оглас, а пред објавување на огласот се изврши јавна консултација со граѓанските организации кои работат на полето на унапредување и заштита на

правата на припадниците на заедниците. Распределбата на средствата се изврши согласно Програмата на Агенцијата за остварување на правата на заедниците за финансирање на програмските активности на здруженијата и фондациите и Правилникот за постапка и услови за финансирање на здруженија и фондации од страна на Агенцијата, додека пак критериумите за оценка се утврдени во Законот. Во Буџетот за 2023 година на Агенцијата предвидени се 3.000.000 денари за финансиска поддршка на здруженија и фондации.

Во Буџетот на **Фондот на пензиското и инвалидското осигурување на Република Северна Македонија** за 2022 година, ставката 463 - Трансфери до невладини организации беа предвидени 2.000.000 денари, меѓутоа буџетските расходи на Фондот во текот на целата година изнесувале вкупно 37.737 денари и истите се доделени на организации кои се грижат за постари и хендикепирани лица. Во Буџетот за 2023 година предвидени се средства во износ од 2.000.000 денари за финансиска поддршка на здруженија и фондации.

3. Финансиска поддршка на здруженија и фондации во 2022 година од единиците на локалната самоуправа

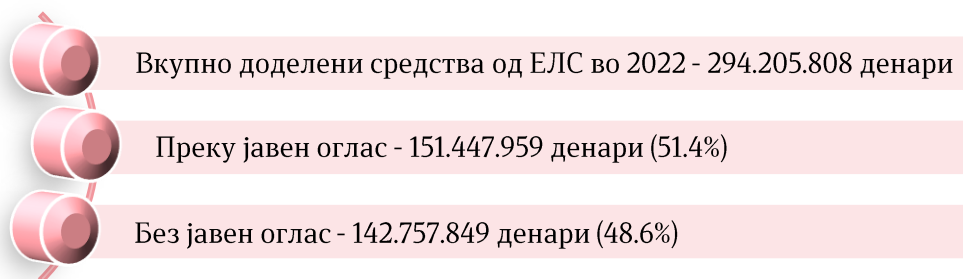
Финансирањето на граѓанските организации од страна на единиците на локалната самоуправа произлегува од Законот за здруженија и фондации (член 49). Од вкупно 80 општини и Градот Скопје, како посебна единица на локалната самоуправа, 72² општини доставија известување за финансиска поддршка на здруженија и фондации во 2022 година. Согласно доставените податоци, 63 општини имаат доделено средства за финансиска поддршка на здруженија и фондации, при што во 11³ од нив средствата во целост биле доделени преку јавен повик, во 28⁴ општини средствата во целост биле доделени без јавен повик, а кај останатите 24⁵ општини дел од средствата биле распределени со јавен повик. Општините Арачиново, Брвеница, Желино, Карбинци, Петровец, Пласница, Ранковце, Центар Жупа и Чучер Сандево известија дека не доделиле средства на граѓански организации во 2022 година. Во 2022 година, од страна на општините исплатени се вкупно 294.205.808 денари како финансиска поддршка за 1.818 проекти/програми на здруженија и фондации, од кои 151.447.959 денари се доделени по пат на јавен оглас, а останатите 142.757.849 денари се доделени без објавување на јавен оглас.

² Општините Боговиње, Липково, Маврово и Ростуше, Росоман, Сарај, Сопиште, Чаир и Шуто Оризари немаат доставено податоци за финансиска поддршка на здруженија и фондации во 2022 година

³ Богданци, Гази Баба, Кисела Вода, Кочани, Крушево, Македонска Каменица, Свети Николе, Старо Нагоричане, Тетово, Центар и Чашка

⁴ Босилово, Валандово, Василево, Вевчани, Врапчиште, Ѓорче Петров, Градско, Дебар, Дебрга, Делчево, Демир Капија, Долнени, Демир Хисар, Зелениково, Зрновци, Илинден, Јегуновце, Конче, Кратово, Кривогаштани, Лозово, Македонски Брод, Новаци, Пехчево, Пробиштип, Ресен, Студеничани и Теарце

⁵ Аеродром, Берово, Битола, Бутел, Велес, Веница, Гевгелија, Гостивар, Дојран, Кавадарци, Карпош, Кичево, Крива Паланка, Куманово, Могила, Неготино, Ново Село, Охрид, Прилеп, Радовиш, Струга, Струмица, Чешиново-Облешево и Штип

При утврдување на приоритетите за финансирање околу една третина од општините кои доставија известување наведуваат дека одржале консултации со граѓанските организации. Така на пример, општините Берово и Струмица имаат организирано инфо ден на кој се спроведени консултации со граѓанските организации, општина Велес секоја година во месец ноември во тековната година организира јавни расправи за утврдување на приоритети за идната календарска година, општина Гостивар организираше две јавни информативни сесии, додека пак општина Крива Паланка има одржано буџетски форум на кој учествувале и граѓанските организации. Општините Бутел, Вевчани, Винаца, Гази Баба, Градско, Дебар, Демир Капија, Дојран, Кавадарци, Конче, Кочани, Неготино, Охрид, Старо Нагоричане, Струга, Чешиново-Облешево и други, исто така, ги консултирале граѓанските организации при планирањето на средствата за финансиска поддршка.

Огласите за финансиска поддршка општините најчесто ги објавуваат во Службен гласник на општината, веб-локацијата на општината, огласната табла на општината и во локални медиуми, додека критериумите и постапката за избор се утврдени во соодветни документи кои ги носи Советот на општината. Дел од општините имаат утврдени програми, како на пример, во општина Аеродром тоа се Програмата за остварување соработка со здруженија и фондации за 2022 година и Програма за доделување спонзорства и донации за 2022 година, во општина Богданци - Програмите за финансирање на активности од областа на спортот и културата, општина Вевчани – Годишната програма за финансирање на проекти од локален интерес во културата, итн. Некои општини, меѓу кои Бутел, Гази Баба, Делчево, Кавадарци, Кисела Вода, Крива Паланка, Неготино, Ново Село, Прилеп, Старо Нагоричане, Чашка и други имаат правилници за условите, начинот и постапката на избор, додека општините Велес, Гевгелија, Крива Паланка, Струмица и Штип известиле дека применуваат LOD методологија изработена од страна на UNDP, а усвоена од страна на општината. При доделувањето на средства за финансиска поддршка голем дел од општините се базираат на Одлука за критериумите и постапката за распределба на средства за финансирање на активности на здруженија на граѓани и фондации, која најчесто ја носи Советот на општината. Во некои општини, како на пример, Босилово и Валандово, Советот на општината носи одлука за висината на финансиските средства врз основа доставени годишни програми за реализација на активности за наредната година.

Во составот на комисиите за евалуација на предлог-проектите кај најголем дел од општините не учествувале претставници на граѓанските организации, со исклучок на општините Велес, Дебар, Струмица и Штип, каде претставници на граѓански организации биле вклучени во евалуацијата на предлог-проектите кои учествувале на јавен оглас.

Повеќето од општините кои имаат доделено средства по пат на јавен оглас во 2022 година, одлуките за распределба на средствата ги имаат објавено во Службен гласник на општината и на официјалната веб-локација на општината, официјален Facebook профил на општината или огласната табла на општината, а воедно доставиле и известување до здруженијата на кои им се доделени средства за финансиска поддршка. Меѓу нив се: Аеродром, Берово, Битола, Богданци, Бутел, Велес, Винаца, Гази Баба, Гевгелија, Гостивар, Градско, Делчево, Демир Капија, Кавадарци, Кисела Вода, Конче, Кочани, Крива Паланка, Крушево, Куманово, Македонска Каменица, Могила, Неготино, Ново Село, Охрид, Старо Нагоричане, Струга, Струмица, Студеничани, Чашка, Чешиново-Облешево, Штип и др.

Согласно договорите за финансиска поддршка кои се потпишуваат помеѓу градоначалникот на општината и здружението/фондацијата, повеќе од половина од општините кои доставија известување го следат спроведувањето на одобрените проекти преку проверка на завршните извештаи кои содржат наративен и финансиски дел. Кон наративниот дел најчесто се приложуваат пропратни анекси, како медиумски записи, слики, печатени материјали, листи на присутни и сл. додека финансискиот дел содржи докази за наменски направени трошоци, како на пример: фактури, изводи од сметка, налози за плаќање и слично.

Табела 2: Преглед на доделени средства во 2022 година на здруженија и фондации на локално ниво (во денари)

Општина	Вкупно доделени средства	Процент на доделени средства од буџетот на општината	Број на финансирани организации	Доделени средства по пат на јавен оглас	Доделени средства без јавен оглас
Аеродром	20.490.000	1.58%	65	18.730.000	1.760.000
Берово	1.928.000	2.06%	13	556.000	1.372.000
Битола	93.103.297	/	307	10.880.726	82.222.571
Богданци	905.000	/	10	905.000	/
Босилово	748.000	1.35%	9	/	748.000
Бутел	428.000	/	4	410.000	18.000
Валандово	1.143.000	1.62%	17	/	1.143.000
Василево	165.000	/	5	/	165.000
Вевчани	170.000	0.29%	4	/	170.000
Велес	2.098.851	0.64%	28	871.851	1.227.000
Врапчиште	325.000	0.003%	4	/	325.000

Виница	3.830.905	1.16% од вкупен буџет 3.56% од основен буџет	16	3.812.905	18.000
Гази Баба	2.188.800	0.30%	44	2.188.800	/
Гевгелија	11.550.000	2.38%	80	9.774.000	1.776.000
Ѓорче Петров	454.021	/	5	/	454.021
Гостивар	7.098.600	2.05%	39	2.118.600	4.980.000
Градско	938.000	1.16% од вкупен буџет 2.06% од основен буџет	6	/	938.000
Дебар	747.000	3.00%	13	/	747.000
Дебрга	690.000	/	21	/	690.000
Делчево	22.000	0.20%	4	/	22.000
Демир Капија	479.980	0.55%	7	/	479.980
Долнени	631.920	/	18	/	631.920
Демир Хисар	163.000	0.26%	6	/	163.000
Дојран	720.000	0.45% од вкупен буџет	9	690.000	30.000
Зелениково	30.000	/	1	/	30.000
Зрновци	30.000	0.066% од вкупен буџет 0.158% од основен буџет	2	/	30.000
Илинден	384.494	/	6	/	384.494
Јегуновце	30.000	/	1	/	30.000
Кавадарци	4.663.464	0.90%	15	2.335.575	2.327.889
Карпош	454.740	/	5	200.000	254.740
Кисела Вода	4.944.000	/	37	4.944.000	/
Кичево	2.740.000	/	25	2.390.000	350.000
Конче	1.350.600	/	7	/	1.350.600
Кочани	3.480.130	1.63% од вкупен буџет	42	3.480.130	/
Кратово	294.250	0.139% од вкупен буџет	9	/	294.250
Крива Паланка	2.148.520	1.08% од основен буџет	17	109.520	2.039.000
Кривогаштани	71.500	/	2	/	71.500
Крушево	280.000	0.38%	9	280.000	/
Куманово	15.110.000	0.18%	111	9.030.000	6.080.000
Лозово	9.725	/	2	/	9.725

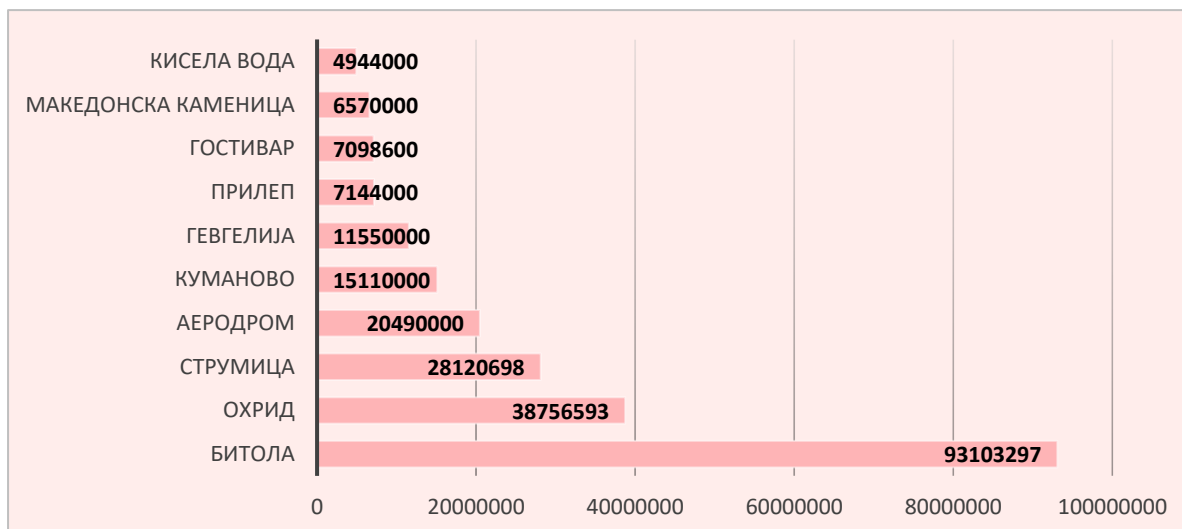
Македонска Каменица	6.570.000	3.36% од основен буџет, 2.27% од вкупен буџет	20	6.570.000	/
Македонски Брод	135.000	0.12% од основен буџет, 0.06% од вкупен буџет	2	/	135.000
Могила	711.000	1.37	23	15.000	696.000
Неготино	4.404.500	2.55% од основен буџет	20	1.950.000	2.454.500
Новаци	3.764.290	4.47% од вкупен буџет	14	/	3.764.290
Ново Село	600.000	1.40%	14	180.000	420.000
Охрид	38.756.593	6.13% од основен буџет	201	28.113.500	10.643.093
Пехчево	35.000	/	1	/	35.000
Прилеп	7.144.000	1.35% од вкупен буџет	153	5.900.000	1.244.000
Пробиштип	1.976.715	/	8	/	1.976.715
Радовиш	1.767.000	/	26	1.625.000	142.000
Ресен	171.800	0.14% од основен буџет	5	/	171.800
Свети Николе	1.129.000	/	13	1.129.000	/
Старо Нагоричане	180.000	0.28% од основен буџет	5	180.000	/
Струга	2.450.000	0.55% од основен буџет	46	1.965.000	485.000
Струмица	28.120.698	4% од вкупен планиран буџет, 5.5% од вкупен реализиран буџет	133	21.764.037	6.356.661
Студеничани	40.000	0.12% од вкупен буџет	2	/	40.000
Теарце	350.000	0.20%	3	/	350.000
Тетово	3.480.000	/	34	3.480.000	/
Центар	3.250.000	/	40	3.250.000	/
Чашка	245.000	0.32%	11	245.000	/

Чешиново-Облешево	386.110	1.00%	4	176.110	210.000
Штип	1.499.305	/	14	1.198.205	301.100
Забелешка	Град Скопје и општините Боговиње, Липково, Маврово и Ростуше, Росоман, Сарај, Сопиште, Чаир и Шуто Оризари не доставија податоци за финансиска поддршка на здруженија и фондации во 2022 г., а 9 општини (Арачиново, Брвеница, Желино, Карбинци, Петровец, Пласница, Ранковце, Центар Жупа и Чучер Сандево) немаат доделено средства				
Вкупно	294.205.808	/	1.818	151.447.959	142.757.849

Најголеми даватели на финансиска поддршка на здруженија и фондации во 2022 година се општините: Битола (93.103.297 денари), Охрид (38.756.593 денари), Струмица (28.120.698 денари), Аеродром (20.490.000 денари), Куманово (15.110.000 денари), Гевгелија (11.550.000 денари), Прилеп (7.144.000 денари), Гостивар (7.098.600 денари), Македонска Каменица (6.570.000 денари) и Кисела Вода (4.944.000 денари).

Графикон 2: 10 најголеми даватели на финансиска поддршка на здруженија и фондации на локално ниво во 2022 година (во денари)

4. Заклучни согледувања и препораки

Според податоците обезбедени при подготовка на овој Извештај, за финансирање на програмски активности на здруженија и фондации во 2022 година биле издвоени вкупно 994.454.416 денари, за финансиска поддршка на 2.550 проекти, што претставува 7,93% од вкупните приходи на граѓанските организации во 2022 година.

Од вкупно доделените средства, 700.248.608 денари (70,42%) се доделени од централниот буџет, како финансиска поддршка за 732 проекти/програми на здруженија и фондации, а 294.205.808 денари (29,58%) се доделени од буџетот на единиците на локална самоуправа (без Градот Скопје и 8 општини⁶ што не доставија податоци) како финансиска поддршка за 1.818 проекти/програми на здруженија и фондации.

Иако споредено со 2021 година⁷ финансиската поддршка за граѓанските организации во 2022 година е зголемена за 44,5%, уделот на државно финансирање од централниот буџет и буџетот на единиците на локална самоуправа за финансиска поддршка на граѓанските организации е значително помал од предвидениот во Стратегијата на Владата за соработка со и развој на граѓанското општество (2022-2024), каде во активност 8.1 од Акцискиот план за спроведување на Стратегијата е предвидено зголемување на уделот на државно финансирање од централниот буџет и од буџетите на единиците на локалната самоуправа за финансирање на граѓанските организации, со цел да се достигне удел од 30% (околу 2 милијарди денари) во вкупните приходи на граѓанските организации до 2024 година, односно 20% од вкупните приходи на граѓанските организации во 2022 година, 25% во 2023 година и 30% во 2024 година.

Со цел да се обезбедат одржливи извори на финансирање, потребни се измени на Законот за игрите на среќа и за забавните игри (А 8.4 од Акцискиот план за спроведување на Стратегијата на Владата за соработка со и развој на граѓанското општество 2022-2024), но и да се разгледа можноста за измени на други секторски закони.

Правилникот за класификација на расходите („Службен весник на РМ“ бр.76/09 и 153/09 и „Службен весник на РСМ“ бр.75/21) предвидува посебно konto, односно буџетска ставка 463-Трансфери до невладини организации, според која буџетските корисници треба да ја планираат финансиската поддршка на граѓанските организации. Сепак, дел од органите на државна управа предвидуваат средства за оваа намена и преку други ставки, како на пример: 464-Разни трансфери, 425-Договорни услуги и др. Со цел зголемување на транспарентноста и

⁶ Боговиње, Липково, Маврово и Ростуше, Росоман, Сарај, Сопиште, Чаир и Шуто Оризари

⁷ Во 2021 година од централниот буџет и од буџетот на единиците на локалната самоуправа (без градот Скопје и 26 општини што не доставија податоци) биле издвоени вкупно 552.007.480,00 денари за финансирање на 1.623 проекти на здруженија и фондации, што претставува 5,12% од вкупните приходи на граѓанските организации во 2021 година

отчетноста во планирањето и обезбедувањето средства за финансиска поддршка на граѓанските организации, потребно е да се воведат механизми со кои ќе се осигура дека планирањето на овие средства ќе биде на контото 463, а само во исклучителни и специфични случаи тоа да се врши преку други конта во Буџетот на Република Северна Македонија (А 8.2 од Акцискиот план за спроведување на Стратегијата на Владата за соработка со и развој на граѓанското општество 2022-2024). Следејќи ги компаративните искуства и препораките содржани во Анализата на финансиската поддршка на здруженијата и фондациите од Буџетот на Република Северна Македонија (од 2017 год. до првата половина на 2019 год.) со компаративна анализа на моделите за државно финансирање од другите земји и предлог-модел за Фонд за поддршка и развој на граѓанското општество и кофинансирање на ЕУ-проектите во Република Северна Македонија, потребно е да се подготви правна рамка за формирање на независен Фонд за поддршка и развој на граѓанското општество и кофинансирање на проекти финансирани од Европската унија, со што ќе се воспостави транспарентен и доверлив модел за државно финансирање на граѓанските организации (А 8.5 од Акцискиот план за спроведување на Стратегијата на Владата за соработка со и развој на граѓанското општество 2022-2024).

